

ForUMs posisjonsnotat til COP30 i Belém 2025

Innholdsfortegnelse

Forhandlingstema	2
Global Stocktake	2
Utslippskutt og rettferdig energiomstilling	3
Arbeidsprogrammet for utslippsreduksjoner	4
Energiomstilling	5
Rettferdig omstilling er kjernen i klimahandling	6
Tilpasning og motstandsdyktighet	7
Tap og skade	7
Klimafinansiering	8
Barns rettigheter	11
Menneskerettigheter	11

I forkant av 10-årsjubileet til Parisavtalen viser «[Production Gap Report](#) (2025) at de fleste oljeproduserende land planlegger å produsere mer enn dobbelt så mye fossilt brensel i 2030 enn forenlig med 1,5-gradersmålet. Skal oppvarmingen begrenses til 1.5 - 2 grader, er verdens nåværende planlagte fossilproduksjon allerede 77 prosent for høy.

Nylig kom rapporten «[Planetary Health Check](#)» som viser at syv av ni planetære grenser er passert og klimakrisen som en driver for flere av dem. Her har også Norge et ansvar. I 2025 er det ventet at Norge vil investere 274 milliarder kroner i olje og gass, ifølge [SSB](#). Det er den høyeste investeringen siden 2014.

Global Stocktake-vedtaket fra COP28 bekrefter med tydelighet at verden er langt unna å nå Parisavtalens mål, og at det trengs en transformativ og rettferdig omstilling hvor alle land bidrar ut ifra sitt rettferdige ansvar og kapasitet. Antakeligvis vil også UNFCCCs egen synteserapport for innmeldte nasjonale klimaplaner (National Determined Contributions, NDCer), som kommer før COP30, konkludere med at verdens ambisjoner ikke er i tråd med Parisavtalens mål.

Tilstrekkelig og rettferdig klimafinansiering til utviklingsland for utslippsreduksjoner og tilpasning er nødvendig for å holde verden innenfor 1.5-gradersmålet på en rettferdig måte. Veikartet for hvordan de 300 milliarder dollarene fra offentlige kilder (NCQG) skal nås, samt hvordan 1300 milliarder dollar-målet skal skaffes til veie innen 2035, vil være avgjørende for fremtidig klimahandling.

Vi ber norske myndigheter om å:

- I tråd med temperaturmålet (artikkel 2) og den globale gjennomgangen (artikkel 14) i Parisavtalen kreve at land melder inn utfasingsplaner for fossil energi i forbindelse med de nye NDCene med mål for 2040, i tråd med prinsippene om felles men differensiert ansvar og med hensyn til historiske utslipp og økonomisk kapasitet i de minst utviklede landene.
- Arbeide for en FN-styrt utfasingsmekanisme for fossil energi¹, i tråd med resultatene fra den første globale gjennomgangen og 1,5-gradersmålet.
- Ta til orde for at landene må oppdatere sine mål i tråd med planetens klimatiske tålegrense innen COP31.
- Minne om at alle til enhver tid kan melde inn nye NDCs, og oppfordre til at de som har for svake mål gjør nettopp det.
- Foreslå et arbeidsprogram for NDCs for å snakke om utfordringer og muligheter, inkludert ved å se på hvordan landene selv rapporterer på innsatsen sin i åbenhetsrapporter (transparency reports).
- Støtte ideen om at en gruppe tidligere COP-presidenter skal jobbe for å fremme NDCer i tråd med Parisavtalens mål gjennom direkte engasjement med land og grupper.
- Være tydelig på at Norge vil bidra med finansiering ut ifra Norges rettferdige ansvar i henhold til de nye målene.
- Være tydelige på det offentliges ansvar, at finansieringen ikke skal føre til økt gjeldsbyrde og at kravene til sporbarhet og transparens sikrer at midlene faktisk bidrar til Parisavtalens mål.

¹ En FN-styrt mekanisme for fossilutfasing kan være en internasjonalt koordinert prosess for å redusere og avslutte produksjon og bruk av olje, gass og kull, i tråd med Parisavtalen og COP28-beslutningen om å "transition away from fossil fuels". Mekanismen kan bygge på eksisterende initiativer og strukturer inspirert av Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty, som foreslår å stanse ny fossilutvinning, fase ut eksisterende produksjon og sikre rettferdig omstilling. Den kan også bygge på erfaringer fra frivillige allianser som Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA) som viser hvordan land kan samarbeide om fossilutfasing. En FN-mekanisme kan gi slike initiativer global legitimitet og koordinering. Mekanismen må inkludere finansiering for omstilling, særlig til land og lokalsamfunn som er avhengige av fossiløkonomien. FN kan kanalisere støtte via eksisterende fond. FN kan bidra til å reformere ISDS-systemet og beskytte stater som faser ut fossile investeringer mot søksmål fra selskaper.

Forhandlingstema

Global Stocktake

I 2025 skulle verdens land vise at de tar klimakrisen på alvor og legge fram nye og mer ambisiøse NDCer. Dessverre kan vi allerede nå konstatere mangelfulle ambisjoner som ikke vil holde planeten innenfor 1.5 grader oppvarming. Ideelt sett ville planene innebære raskere utfasing av fossile brensler, opptrapping av klimafinansiering, økt satsing på fornybar energi og tiltak for å stanse tap av landbaserte, kystnære og marine økosystemer, noe som sjeldent er tilfelle.

På COP30 må Norge jobbe for at partene:

- Møtes til konsultasjoner for ministere og ledere, for å reagere på gapet mellom dagens samlede mål i NDCene og nødvendige utslippskutt. Responsen må være både politisk og operativ, med konkrete tiltak på kort sikt og ikke utsatt til neste ambisjonssyklus.
- Fremmer en FN-ledet global mekanisme for fossilutfasing, som oppfølging av GST-resultatets paragraf 28. En slik mekanisme kan:
 - Bidra til koordinering, støtte og rapportering av nasjonale utfasingsplaner.
 - Kobles til NDC-ene og Global Stocktake, og dermed integreres i Parisavtalens eksisterende strukturer.
 - Bidra til rettferdig fordeling av innsats, særlig mellom land med ulik økonomisk kapasitet og historisk ansvar.
- Tar til orde for at neste runde NDCer i 2030 inkluderer planer for fossilutfasing.
- Sikrer at UAE-dialogen får et klart mandat for å følge opp første GST (GST1), inkludert gjennom rapportering. Fokus må være på energiomstilling, utfasing av fossilt brensel, fornybar energi, stans av avskoging og vern av økosystemer, samt finansiering.
- Kobler andre runde av GST (GST2) til klimafinansiering, slik at vedtak om GST2 tar hensyn til evalueringen av NCQG som skal skje i 2028 og bidra til å styrke finansieringen.
- Koordinerer GST2 med IPCCs sjuende syklus, slik at GST2 kan baseres på den best tilgjengelige vitenskapen. Integrerer bærekraftige matsystemer i oppfølgingen av Global Stocktake ved å be partene ta inn mat og arealbruk i NDCs og nasjonale tilpasningsplaner (NAPs), og samkjøre dette med nasjonale strategier for naturmangfold (NBSAPs) i én helhetlig gjennomføringsramme.

Utslippskutt og rettferdig energiomstilling

For å unngå globale temperaturøkninger på over 1,5 grader må verdens utslipp kuttes raskt og dypt. Energisektoren står for rundt 75 prosent av de globale utslippene og bør derfor ha

høyest prioritet. Samtidig kan klimatiltak bidra til å redusere energifattigdom og sikre rettferdig tilgang til ren energi. COP30 må derfor sende tydelige politiske signaler og legge føringer som kan lukke ambisjonsgapet og sette verden på kurs mot en rettferdig og bærekraftig fremtid.

Arbeidsprogrammet for utslippsreduksjoner

COP30 må styrke arbeidsprogrammet for utslippsreduksjoner (Mitigation Work Program, MWP) slik at det kan gi konkrete resultater på tvers av sektorer. Mange land ønsker konkrete resultater fra MWP, mens en mindre gruppe land holder igjen.

I dag står verden overfor en allmenningens tragedie hvor fellesskapets ressurser brukes av en del land på en måte som skader alle. Bestemmelsen fra COP28 for Global Stocktake sier:

«Parties are called upon to contribute to the transition away from fossil fuels in energy systems, in a just, orderly and equitable manner, accelerating action in this critical decade, so as to achieve net zero by 2050 in keeping with the science.»

I tråd med det brasilianske konseptet *mutirão*, må Norge stå på for en global dugnad for utslippskutt før 2030. Dette kan Norge gjøre ved å argumentere mot påstander om at hele UNFCCC fokuserer for mye på utslippsreduksjoner, samt ved å argumentere for at jo mer vi kan kutte utslipp, jo mindre tilpasning vil vi trenge, og jo mindre tap og skade vil vi lide. Norge kan også bidra ved å fokusere på den typen tiltak som gir reelle utslippskutt, og som kommer folk og samfunn til gode, heller enn kvotehandel og karbonlagring som ikke er tilgjengelig for alle og ikke i den skalaen vi trenger.

Norge må:

- Fremme at arbeidsprogrammet for utslippsreduksjoner får status som permanent forhandlingsspor under UNFCCC, med klare mål, indikatorer og oppfølgingsmekanismer med kobling til energisystemer og rettferdig omstilling.
- Slutte seg til Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA) og støtte initiativet om en Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty, for å styrke det internasjonale samarbeidet om energiomstilling.
- Følge opp Den internasjonale domstolen (ICJ) sin uttalelse om staters ansvar for klima og det særskilte ansvaret land har for produksjon og ekspansjon av fossil energi, med å utarbeide en utfasingsplan for norsk olje og gass.
- Støtte Vanuatus begjæring om å vurdere fossilt brennstoff i International Union for Conservation of Nature (IUCN).

Norge må arbeide for at partene må:

- Følge opp MWP-dialogene om skog og avfall med tiltak som kommuner, fylker, delstater, provinser, stater og ikke-statlige aktører kan iverksette innen 2030.

- Holde energisektoren, som er ansvarlig for tre fjerdedeler av de globale utslippene, i sentrum for arbeidet og vektlegge budskapene fra MWPs femte og sjette globale dialoger, om teamene skog og avfall.
- Fremme initiativ utenfor de formelle UNFCCC-forhandlingene, inkludert Handlingsagendaen (*Global Climate Action Agenda*), arbeidet til High-level Climate Champions og brasilianske initiativer under COP30-formannskapet, som kan bidra til utslippskutt i ulike sektorer,
- Bidra til styrket oppslutning til Beyond Oil and Gas Alliance (BOGA) og støtte initiativet om en Fossil Fuel Non-Proliferation Treaty, for å styrke det internasjonale samarbeidet om energiomstilling
- Gjennomgå sentrale elementer i Parisavtalen for å identifisere effektive tiltak som kan lukke ambisjonsgapet og styrke gjennomføringen, inkludert prosessen for å vurdere «features of NDCs» som skal starte på COP30.

Energiomstilling

COP30 må sende klare signaler om at verden må satse på fornybar energi, energieffektivitet og lavutslippsteknologi, og samtidig legge føringer for en rask og rettferdig utfasing av fossile brensler.

Norge er positiv til karbonfangst (CCS) som en løsning på klimakrisen. ForUM minner om at selv om CCS, inkludert BECCS og DACCS, kan bidra til å redusere restutslipp fra industrien, kan det ikke adressere de største utslippskildene: forbrenning av fossil energi. Ifølge Det internasjonale energibyrået (IEA) og FNs klimapanel (IPCC) kan CCS maksimalt kutte 2,5 prosent av globale utslipp innen 2030. CCS kan derfor ikke ses som en erstatning for rask og rettferdig fossilutfasing. IEA advarer mot å bruke CCS som påskudd for å utsette nødvendige strukturelle endringer.

For å opprettholde legitimitet i forhandlingene må Norge på hjemmebane stanse utlysning av nye letelisenser og godkjenning av nye oljefelt, og lage en plan for sluttfasen av fossil energi i tråd med anbefalingene fra Klimautvalget 2050.

Verdens ledere må bruke toppmøtets høynivåsegment til å gi klare budskap om en rettferdig omstilling bort fra fossile brensler og en kraftig oppskalering av fornybar energi. Slike signaler er avgjørende for å styrke både politisk vilje, folkelig støtte og praktisk gjennomføring.

Norge må jobbe for at partene må:

- Legge til rette for gjennomføring og oppfølging av planer for utfasing av fossilt brensel, oppskalering av fornybar energi og kraftig forbedring av energieffektivisering, på nasjonalt, sektorvis og globalt nivå, inkludert tidslinjer, sektorvise mål og milepæler.
- Sikre at subsidier til fossilt brensel fases ut eller omdirigeres til klimatiltak i tråd med Parisavtalen.

- Sikre at energiomstillingen ivaretar mennesker og natur, ved å forplikte seg til å bruke arealplanlegging og «do-no-harm»-prinsipper i tråd med menneskerettigheter, og integrere naturbaserte løsninger i energiomstillingen.
- Sikre at sektoromstilling (energi, industri, transport m.m.) ikke forverrer naturtap, ved å legge til grunn FNs konvensjon om biologisk mangfold (UN-CBD) sine [frivillige retningslinjer for økosystembasert klimatilpasning \(EbA\)](#), dvs., sikre at naturtiltak i både utslippskutt og klimatilpasning gjennomføres med minimumssikringer inkludert urfolks rett til fritt, forhåndsinformert samtykke (FPIC), sosiale og miljømessige sikringer, samt krav til addisjonalitet (nye og ekstra gevinster), varighet og å unngå at problemet bare skyves til et annet sted (lekkasje).
- Støtte et [lovfestet tiltakshierarki](#) (avoid-minimize-restore-offset) i areal- og energiplanlegging, matsystemomstilling, og styre fornybarutbygging til lavkonfliktområder gjennom streng lokalisering/konsekvensutredning og helhetlig marin arealplan.
- Tydeliggjøre at CCS ikke skal brukes for å erstatte eller utsette utfasingen av fossil energi, verken internasjonalt eller på hjemmebane.

Rettferdig omstilling er kjernen i klimahandling

En rettferdig omstilling sikrer at klimaomstilling skjer uten å øke ulikhet eller utrygghet. Den beskytter arbeidstakere, gir nye jobber, og bygger folkelig støtte. Uten rettferdighet mister klimakampen legitimitet.

Arbeidsprogrammet for rettferdig omstilling (Just Transformation Work Programme, JTWP) fremmer deling av erfaringer og dokumentasjon på gode eksempler på rettferdig omstilling, både nasjonalt og internasjonalt. Nå må COP30 og JTWP ta neste steg og bidra til å forankre rettferdig omstilling som en integrert del av det globale klimaregimet. Norge bør vise lederskap og støtte en ambisiøs avtale om et arbeidsprogram for rettferdig omstilling og fremme de verdiene dette bygges på.

Vi ber om at Norge støtter:

- En rettferdig omstilling som setter folk, menneskerettigheter, lokalsamfunn og natur i sentrum, og som sikrer at ingen blir stående igjen.
- En global plan som utvikler felles prinsipper og en konkret handlingsplan for rettferdig omstilling, i tråd med ILO-retningslinjene.
- Utvikling og iverksetting av nasjonale planer for rettferdig omstilling, særlig i en nasjonal utfasningsplan, som integreres i NDCs og nasjonal klimapolitikk.
- En aktiv inkludering av sivilsamfunn, fagbevegelse, urfolk og lokalsamfunn i utforming og gjennomføring av JTWP.
- Forslaget om en Belém Action Mechanism (BAM) og sikre at den baseres på prinsipper for rettferdig ansvarsfordeling, og legge til rette for utfasing av fossilt brensel, omstilling av landbruk og matsystemer, utvikling av bærekraftige industrier,

samt en inkluderende og rettferdig utbygging av fornybar energi med universell tilgang. I tillegg må den fremme bærekraftig forvaltning av økosystemer og naturressurser.

Tilpasning og motstandsdyktighet

Klimaendringenes voldsomme konsekvenser ødelegger liv og livsgrunnlag i dag. Klimatilpasning og styrket motstandskraft kan ikke utsettes. COP30 må bidra til finansiering av klimatilpasning og tydelige mål og indikatorer for fremdrift og resultater i det globale tilpasningsmålet (Global goal on adaptation, GGA). Dette er samlet under UAE Framework for Global Climate Resilience (UAE FGCR).²

Norge må arbeide for at partene:

- Blir enige om både kvantitative og kvalitative indikatorer som skal vurdere fremdriften mot målene i UAE FGCR, som skal danne grunnlag for planlegging, finansiering, rapportering, gjennomføring og vurdering av tilpasningstiltak, inkludert indikatorer for finansielle ressurser, teknologiutvikling og -overføring, kapasitetsbygging.
- Etablerer et nytt, forpliktende mål som erstatter Glasgow-løftet om å doble tilpasningsfinansieringen fra 2019-nivået innen 2025, og som støtter iverksettelsen av UAE FGCR og sikrer kontinuerlig måling av fremdrift.
- Engasjerer seg aktivt i tilpasningsveikartet fra Baku og sikre at klimatilpasning forankres som en kontinuerlig prosess. De må også enes om hvordan data fra indikatorene skal brukes i den andre globale gjennomgangen, slik at fremdriften mot målene i UAE FGCR blir grundig evaluert og justert.
- Leverer inn sine nasjonale tilpasningsplaner, politikk og prosesser, i tråd med GST-vedtakene fra Dubai. COP30 må gi en samlet vurdering av fremdriften for disse planene, og sørge for at tilgang til nødvendig finansiering, teknologi og kapasitetsbygging, for å sikre både utforming og gjennomføring.
- Operasjonaliserer økosystembasert klimatilpasning (EbA) i jordbruket gjennom jorddekke (land cover), mangfoldige vekstskifter, våtmarksrestaurering, buffersonevegetasjon og tiltak mot avrenning, og innlemme disse i indikatorene under UAE-Belém-arbeidsprogrammet for det globale målet for klimatilpasning.
- Samkjører indikatorarbeidet under UAE-Belém-arbeidsprogrammet for det globale målet for klimatilpasning med CBDs monitoreringsramme og åpne for borgerdrevet overvåking (citizen science).
- Integrerer barnesensitive, disaggregerte og barnefokusede indikatorer i arbeidsprogrammet UAE-Belém under det globale målet om tilpasning, inkludert barns utdanning og helse.

² En liste med mulige indikatorer er tilgjengelig her: <https://unfccc.int/documents/649629>

Tap og skade

Etter mye press fra land i det globale sør og sivilsamfunnet har UNFCCC nå en bred struktur for å respondere på tap og skade med fondet for tap og skade (the Fund for responding to Loss and Damage, FRLD), Santiago nettverket (SNLD) og Warsaw International Mechanism (WIM). Likevel må tap og skade fortsette å være et sentralt tema, en tredje pillar for å respondere på klimakrisa, på forhandlingene og sikre at de ulike mekanismene for å unngå, minimere og adressere tap og skade svarer på de økte behovene til land og lokalsamfunn i det globale sør. Til tross for den eksistensielle krisen klimaendringene er, og momentumet med etableringen av fondet for å respondere på tap skade (FRLD), har lite av forpliktelsene til finansiering kommet frem til fondet og ut til lokalsamfunn.

Norge må arbeide for:

- En bedre koordinering og samspill mellom SNLD, WIM og FRLD. Dette må bygge på resultatene fra Glasgow dialogene og høynivådialogsmøte.
- At Norge tar sitt historiske ansvar og øker egen finansiering i tråd med Norges historiske ansvar.
- At fondet for tap og skade får tilstrekkelig og forutsigbar finansiering til å levere på mandatet sitt. I oktober 2025 var det tilgjengelig nesten 400 millioner USD i fondet, omtrent halvparten av de 788 millioner USD som var lovet av giverland. Dette er langt unna det reelle behovet.
- Å styrke den globale kunnskapsbasen for tap og skade, blant annet gjennom en egen rapporteringsprosess om tap og skade for bedre oversikt og oppfølging, og støtte til å utvikle nasjonale tap og skade planer som kan gi tilgang til både SNLD og FRLD.

Klimafinansiering

På COP29 vedtok partene å mobilisere minst 300 milliarder USD per år innen 2035 til utviklingsland, med det globale nord i spissen. Ettersom behovene er langt større enn det, kom også en ambisjon om å sikre minst 1300 milliarder USD årlig fra alle kilder, ikke bare offentlige, innen 2035. I tillegg ligger det allerede som et mål i Parisavtalens artikkel 2.1c at verdens pengestrømmer skal innrettes til klimarobust lavutslippsutvikling. En hovedprioritet for COP30 må være å omsette ambisjonene til konkrete, forutsigbare og tilgjengelige finansieringsstrømmer for sårbare land.

Det er verdt å merke seg at jo mer ambisiøst og troverdig i-land leverer på sentrale finanskomponenter, som det nye kollektive finansmålet (NCQG), støtte til privat sektor-samarbeid (B2B), og implementering av Parisavtalens artikkel 2.1c om

finansstrømmer i tråd med lavutslippsutvikling, jo mindre press vil det være på å videreføre krevende finansdiskusjoner under artikkel 9, spesielt 9.1 som omhandler finansiering fra i-land til utviklingsland.

En slik fremgangsmåte vil kunne bidra til å redusere risikoen for forsinkelser i COP30-forhandlingene, særlig knyttet til uenighet om agendaen ved oppstart. Tydelig og rettidig leveranse på klimafinansiering vil styrke tilliten mellom partene og legge til rette for fremgang i andre viktige forhandlingsspor, inkludert fossilutfasing

Finansieringsveikartet fra Baku til Belém

Veikartet fra Baku til Belém for 1300 milliarder USD bør gjenspeile globale ambisjoner om å bekjempe klimaendringer og ulikhet, og styrke multilateralisme og internasjonal solidaritet.

COP30 bør legge til rette for at veikartet:

- Blir en handlingsplan med klare ansvarsområder, milepæler og årlige mål for å øke klimafinansieringen fram mot 2035.
- Sikrer at finansieringen av utviklingslands nasjonale mål og nasjonale tilpasningsplaner er behovsbasert, i tråd med GST, og støttet av tilskudd til tilpasning.
- Sikrer tilstrekkelig finansiering til fondet for håndtering av tap og skader som ble opprettet på COP28.
- Inneholder en definisjon av offentlig og privat klimafinansiering og sikrer kvalitet og konsistens i rapporteringen.
- Tar i bruk nye finansieringskilder til klimafinansiering, inkludert en global minimumsskatt for superrike mennesker³, skatt på profitt fra fossilt brensel, omdirigering av subsidier til fossilt brensel og avgifter på finansielle transaksjoner.
 - Kutt i subsidier til fossilt brensel vil kunne gi rundt 1.1 milliarder USD årlig, ifølge [OECD](#).
 - [En global minimumsskatt for rike](#) med en formue på mer enn en milliard USD vil kunne gi 200-250 USD årlig.
 - En skatt fra fossilt brensel vil kunne gi 400 milliarder USD årlig, ifølge [Oxfam](#).
- Bidrar til å løse, eller ikke forverre, gjeldskrisen i sårbare land gjennom rettferdig gjeldslette og restrukturering, med fokus på reform av de multinasjonale utviklingsbankene.
- Sikrer at klimafinansiering er tilskuddsbasert, heller enn basert på lån som kan øke gjeldsbyrden til klimasårbare land.
- Sikrer at klimafinansiering ikke tas fra bistandsbudsjettet, men kommer i tillegg til tradisjonell bistand.
- Utforsker koblinger mellom veikartet fra Baku til Belém og artikkel 2.1c, og sikre en formell forhandlingsprosess etter COP30 for å operasjonalisere dette.

³ Ifølge Oxfam og andre organisasjoner involvert i kampen for en skatt på superrike mennesker, kan en skatt på opptil 5% på verden mangelmillionærer og milliarderer skaffe til veie 1700 milliarder USD hvert år. <https://taxthesuperrich.world/news/updates/>

- Norge bør jobbe tett med Brasil og andre land om etableringen av Tropical Forest Forever Facility, for å sikre sterke incentiver for bevaring av intakt regnskog, og sikre at investeringsporteføljen har robuste ekskluderingskriterier for å hindre investeringer som bidrar til klima- og miljøødeleggelse og brudd på menneskerettigheter. Norge må også jobbe for tilbakeholdenhet i hvor mye av staters lånebaserte bidrag til TFFF som telles som klimafinansiering."
- Styrker forbindelsene mellom klimafinansiering og naturmangfold, naturødeleggelse og matsystemer for å sikre omfattende sporing og for å unngå dobbelttelling.

Fra dialog til handling under Parisavtalens artikkel 2.1c

Artikkel 2.1c handler om at verdens pengestrømmer skal samsvare med en utviklingsbane som gir lave klimagassutslipp og klimarobust utvikling. På COP30 bør partene gå fra Sharm el-Sheikh-dialogen til formelle forhandlinger om å tilpasse verdens finansstrømmer til Parisavtalen. Det er avgjørende å etablere en klar definisjon av grønne investeringer for å sikre åpenhet, nasjonal tilpasningsevne og samordning av offentlige interesser. Målet bør være full porteføljetilpasning til 1,5 °C-målet.

Partene bør bli enige om et mandat for å:

- Etablere et forhandlingsspor eller et arbeidsprogram om 2.1c og pengestrømmer som varer i minst fem år.
- Definere hva grønne investeringer er, for å sikre åpenhet, nasjonal tilpasningsevne og sikre allmenne interesser.
- Etablere et globalt rammeverk for finansiering av omstilling med definerte mål og planer for myndigheter, banker, selskaper og prosjekter.
- Utvikle et rammeverk for bokføring for å spore tilpasningen av finansielle strømmer i henhold til paragraf 2.1c.
- Innlemme prinsipper for rettferdig omstilling i finansielle beslutninger.

Partene har tidligere blitt enige om å fase ut «ineffektive fossilsubsidier», som et viktig resultat av den globale gjennomgangen. Pengestrømmene som frigjøres kan brukes på klimatiltak og andre samfunnsnyttige formål. Partene må jobbe for å omstille sine finansstrømmer, investeringer og porteføljer til lavutslippsutvikling nå, ved å:

- Flytte penger fra fossilsubsidier til fornybar energi og rettferdig omstilling.
- Handle i tråd med [Helsinki-prinsippene](#) som fremmer nasjonale klimatiltak gjennom finanspolitikk og strategisk bruk av offentlige midler, og som 98 land fra nord og sør har skrevet under på.

Bevaring av økosystemer, skoger, hav og matsystemer

Et klimatoppmøte i Amazonas er en svært god anledning til å fremme arbeid med å bevare og gjenopprette marine og terrestriske økosystemer, samt å stanse og reversere avskoging og økosystemforringelse.

En pakke for naturen fra COP30 kan inneholde:

- Et nytt arbeidsprogram for klima og natur, som fremmer anbefalingene fra GST om å stanse og reversere avskoging innen 2030, beskytte marine og terrestriske økosystemer og støtte regenerativt jordbruk. Det kan bygge på samarbeid med andre konvensjoner og bruke NDCer, NAPER og NBSAPs som redskap.
- Et sterkt politisk signal om å stanse og reversere avskoging innen 2030, og en beslutningstekst med tidsplan, milepæler og system for oppfølging som bygger på GST, Glasgow Leader's Declaration on Forests and Land Use og andre forpliktelser.
- En anerkjennelse av behovet for å omstille verdens matsystemer, slik at landbruk, produksjon, forbruk og matsvinn tas med i NDCer og nasjonale gjennomføringsplaner, som et virkemiddel for å stanse avskoging og arealomlegging og bidra til regenerativt jordbruk som bidrar til karbonlagring i jordsmonnet.
- En oppfordring til å ta med skog og økosystemer i NDCer, for å fremme iverksettelse av GST-resultatet ved å etablere konkrete skogrelaterte mål, inkludert utslippsreduksjonsmål og tiltak for å sikre avskogingsfrie forsyningskjeder.
- En forpliktelse fra partene til å innlemme havbaserte løsninger i nasjonale mål, i tråd med paragraf 35 i GST-resultatet og med utgangspunkt i [Blue NDC Challenge](#).
- En anerkjennelse av den nære koblingen mellom hav, klima og natur og gjenbekrefte føre-var-linjen mot havgjødsling og andre former for klimarettet geo-engineering. Partene bør be UNFCCC og UNCBD COPER om å styrke de institusjonelle koblingene mellom konvensjonene i tråd med [CBD-beslutning 16/22](#) for å fremme et klimaresilient og naturmangfoldsrikt hav.
- Støtte et internasjonalt moratorium på dyphavsmineralutvinning inntil miljømessige, sosiale og økonomiske risikoer er fullt ut utredet og sirkulære alternativer er utnyttet.
- En oppfølging av GST-resultatene med konkrete tiltak for jordhelse, våtmarker/torvmark, metan og næringsstoffhåndtering før 2030.
- Anbefalinger om styrket forskning på og anvendelse av produksjonsmetoder for lavskala matproduksjon.

Barns rettigheter

Klimaendringer utgjør en trussel mot barns rettigheter og framtid, og det er nødvendig med en større integrering av deres behov i klimapolitikken. Vi har sett fremgang siden COP27, blant annet gjennom ekspertdialogen om konsekvenser av klimaendringene for barn i Bonn i 2024, men mye arbeid gjenstår for å sikre at barns rettigheter ivaretas i nasjonal og internasjonal klimapolitikk.

COP30 bør legge grunnlaget for partene til å:

- Levere et oppfølgingsmandat til ekspertdialogen om klimaendringenes uforholdsmessige innvirkning på barn (som foregikk på SB60, i Bonn i 2024) og

sørge for at forhandlingene om gjennomføring av GST-resultatene følger anbefalingene fra dialogen, og legger grunnlaget for konkrete oppfølgingstiltak.

- Sikre at menneskerettigheter, barns rettigheter, og klimarettferdighet er integrerte og styrende prinsipper i alle forhandlingsspor og klimapolitikk, ved å fremme barnets beste, barns medvirkning i klimaforhandlinger og sikre at deres rett til å bli hørt i prosesser som berører dem blir innfridd.
- Øke finansiering til tap og skade, og sikre at tap- og skadefondet følger menneskerettighetene og prioriterer barn og berørte samfunn.
- Legge frem nye nasjonale bidrag og tilpasningsplaner som gir kostnadsberegnete, målrettede tiltak mot barnespesifikke klimarisikoer.

Menneskerettigheter

Menneskerettigheter og klimahandling – krav fra sivilsamfunnet til COP30

Kampen mot klimaendringene handler om å sikre menneskers livsgrunnlag og rettigheter. Menneskerettigheter er avgjørende for rettferdig og effektiv klimahandling, og må integreres i alle forhandlingsspor under UNFCCC. På COP29 ble referanser til menneskerettigheter og kjønn svekket, dette må ikke gjenta seg.

Brasil som vertsland for COP30 gir grunn til årvåkenhet. Klimaendringer og svak miljøpolitikk rammer de mest utsatte gruppene hardest, og landet er blant de farligste i verden for miljø- og menneskerettighetsforkjempere. I 2024 ble minst 12 forkjempere drept, og mange flere utsatt for trusler og vold. Urfolk, Quilombolas og andre tradisjonelle grupper opplever systematiske brudd på sine landrettigheter, og doktrinen "Marco Temporal" truer deres rett til restitusjon.

Ekstremvær i Brasil, som oversvømmelsene i Rio Grande do Sul i 2024, har rammet millioner, særlig marginaliserte grupper, slik Amnesty International har dokumentert. Rapporten henviser blant annet til at konsekvensene forverres av avskoging, svak beredskap og manglende sosial rettferdighet i gjenoppbyggingen.

Til tross for at Brasil har lansert et nasjonalt program for beskyttelse av menneskerettighetsforkjempere, mangler det både juridisk rammeverk og ressurser. Landet har heller ikke ratifisert Escazú-avtalen, som skal sikre åpenhet, deltakelse og beskyttelse av miljøforkjempere.

ForUM ber Norge om å:

- Jobbe aktivt for at menneskerettigheter sikres i alle forhandlingsspor under UNFCCC.
- Styrke rommet for sivilsamfunnet og sikre trygg og meningsfull deltakelse for utsatte grupper på COP30 og under fremtidige COPer.
- Kreve at ytrings- og forsamlingsfriheten respekteres ved alle UNFCCC-møter.

- Oppfordre brasilianske myndigheter til å avvise «Marco Temporal» og prioritere restitusjon av landrettigheter.
- Støtte utviklingen av et helhetlig rammeverk for beskyttelse av miljø- og menneskerettighetsforkjempere.
- Oppfordre Brasil til å ratifisere Escazú-avtalen.

Vi ser frem til et godt samarbeid med den norske delegasjonen under COP30.